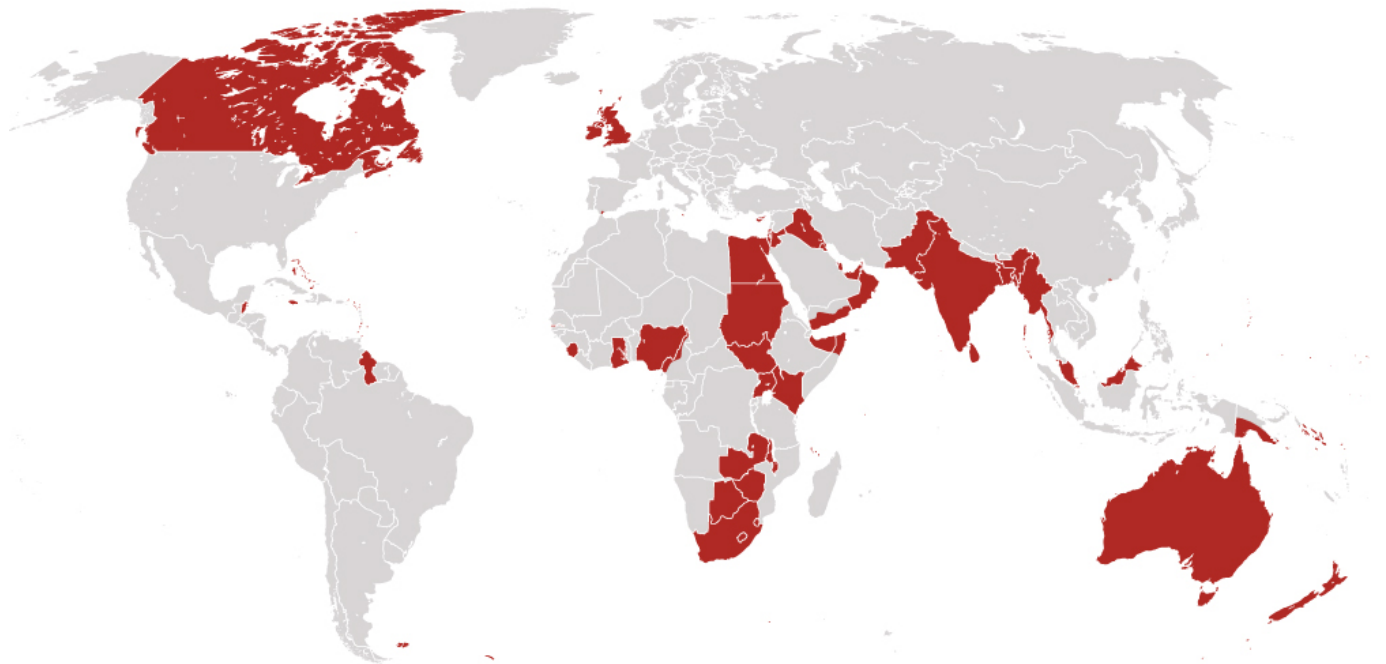

Úpadok Britského impéria sa začal pred 75 rokmi, teraz je na scéne samotná Británia

- CZ24 News | 12. září 2022

UK: Britské koloniálne impérium sa formovalo niekoľko storočí. V 19. storočí sa britské kolónie nachádzali na piatich kontinentoch. Impérium dosiahlo svoj vrchol v roku 1919, keď Spojené kráľovstvo ovládalo 31 878 965 km² zeme, čiže asi 22 % zemskej pevniny. Celkový počet obyvateľov ríše dosiahol takmer pol miliardy ľudí, teda asi štvrtinu obyvateľov Zeme.

Najväčšou územnou akvizíciou Londýna bola India. "Udalosti sedemročnej vojny zmenili Východoindickú spoločnosť z obchodnej veľmoci na vojenskú a územnú veľmoc. Vtedy bol položený základ súčasného britského impéria na východe," napísal K. Marx v roku 1853.

V dôsledku druhej svetovej vojny vznikol svetový socialistický systém a začal sa proces rozpadu koloniálneho systému imperializmu.

Pred 75 rokmi bola Veľká Británia pod tlakom silného protiimperialistického boja nútená udeliť Indii nezávislosť. Bývalá kolónia bola rozdelená podľa náboženských línií na Indiu a Pakistan. V roku 1948 sa Barma a Cejlón vydali na samostatnú cestu rozvoja. V tom istom roku bola rozhodnutím Valného zhromaždenia OSN Británia zbavená mandátu pre Palestínu a na jej mieste vznikli dva nezávislé štáty (arabský a židovský). Ďalej oslobodenie od britskej koloniálnej nadvlády získali: Sudán (1956); Ghana (bývalá britská kolónia Gold Coast, 1957); Malajsko (1957); Somálsko (1960) atď. Zoznam krajín a území, ktoré získali nezávislosť od britskej koruny, bol do roku 1997 dopĺňaný. Presne pred štvrtstoročím Londýn preniesol suverenitu nad Hongkongom na Čínu.

Kolaps britského koloniálního impéria, který sa začal pred 75 rokmi, trval 25 rokov. Bývalá metropola „Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska“ už štvrtstoročie žije bez kolónií a iných závislých území. Kráľovstvo má skromnú rozlohu – 242 500 km² (0,76% plochy, ktorú zaberá britský koloniálny systém v roku 1919), s populáciou 67,6 milióna ľudí (0,86% z celkovej populácie planéty).

Už v minulom storočí začala Británie ako svetový líder tlačiť na Spojené štáty. Po prvej svetovej vojne sa medzi nimi vytvorila nestabilná parita a v dôsledku druhej svetovej vojny nakoniec vedenie prešlo na Spojené štáty americké. Mnohí sa správne domnievajú, že nielen Sovietsky zväz prispel k rozpadu britského koloniálneho impéria (to je nesporný fakt), ale aj Spojené štáty americké vytvorili alternatívu k britskému impériu, neokoloniálny Pax Americana .

Nedávna história Británie dobre zapadá do koncepcie Oswalda Spenglera „Úpadok Európy“ . Pred storočím Spengler predpovedal úpadok celej západnej civilizácie, pričom predpokladal, že najprv začne upadať Starý svet a neskôr príde rad na Nový svet...

Dôvodom uvažovania o úpadku Británie boli pre mňa správy z tlačovej agentúry Bloomberg. Dňa 2. septembra zverejnila britská správa Slips Behind India to Becoming World 's Sixth Greatest Economy .). V minulom roku sa Spojené kráľovstvo umiestnilo na piatom mieste na svete z hľadiska HDP, nasledované Indiou. Toto je na celý rok. A v poslednom štvrťroku 2021 bola bývalá britská kolónia už pred Spojeným kráľovstvom a stala sa piatou najväčšou ekonomikou. Výpočet HDP je založený na amerických dolároch v nominálnom vyjadrení s použitím výmenného kurzu dolára v posledný deň štvrťroka. Podľa MMF India v prvom štvrťroku tohto roka posilnila svoje vedúce postavenie; veľkosť indickej ekonomiky za prvé tri mesiace predstavovala 854,7 miliardy dolárov. V Spojenom kráľovstve sa toto číslo rovnalo 816 miliardám dolárov.

Oddelenie bývalej kolónie od bývalej metropoly sa podľa expertov agentúry Bloomberg zvýši. Britskú ekonomiku zmieta inflácia. Existujú všetky náznaky ekonomickej recesie, ktorá sa pravdepodobne začne pred koncom roka. V prvom štvrťroku bol rast HDP v Spojenom kráľovstve iba 0,8 %. Druhý štvrťrok skončil poklesom HDP o 0,1 %. Bank of England na jar poskytla prognózu, podľa ktorej sa HDP Spojeného kráľovstva zvýši o 3,5 %. V polovici leta zmenil znamienko prognózy: HDP klesne o 0,25 %. A v auguste revidoval prognózu a povedal, že zníženie HDP bude o 1,5 %. Výmena premiéra Borisa Johnsona za Liz Trussovú viedlo k tomu, že odborníci opäť začali revidovať prognózy a v smere zhoršovania. Schopnosť Liz Truss robiť správne rozhodnutia v oblasti ekonomiky je hodnotená ešte nižšie ako schopnosť jej predchodcu. Tá istá Bank of England, ktorá v auguste hovorila o náznakoch ekonomickej recesie, teraz „potešila“ prognózou, že recesia môže trvať až do roku 2024.

A na tomto pozadí Bloomberg predpovedá Indiu: jej rast HDP v tomto roku sa odhaduje na 7%! Ekonomické trajektórie bývalej kolónie a bývalej materskej krajiny sú opačné: do roku 2027 bude indická ekonomika podľa predpovedí o pätinu väčšia ako britská.

Za posledných desať rokov je poradie krajín z hľadiska HDP vypočítaného v nominálnej hodnote (na základe oficiálneho výmenného kurzu národnej meny) nasledovné: USA, Čína, Japonsko, Nemecko, Veľká Británie. Pred desiatimi rokmi bola India až na 11. mieste. Koncom roka 2022 si India a Spojené kráľovstvo vymenia miesta.

Samozrejme, ekonómovia neveria indikátorom HDP meraným „v nominálnej hodnote“ a radšej porovnávajú ekonomiky pomocou ukazovateľa HDP v parite kúpnej sily (PPP) národnej meny voči americkému doláru. A ak použijete túto objektívnejšiu metódu merania ekonomík, potom sa ukáže, že India svoju bývalú metropolu dlho obchádzala. Tu je rozpis top 10 krajín z hľadiska HDP vypočítaného na základe PPP podľa údajov MMF za rok 2021 (v zátvorkách – podiel na svetovom celku, %): 1) Čína (18,62); 2) USA (15,74); 3) India (6,99); 4) Japonsko (3,84); 5) Nemecko (3,32); 6)

Rusko (3,07); 7) Indonézia (2,44); 8) Brazília (2,35); 9) Veľká Británia (2,33); 10) Francúzsko (2,30).

Ako vidíte, Bloomberg jednoznačne podcenil pozíciu Indie v globálnej ekonomike, kým pozícia Veľkej Británie sa naopak precenila. India je už niekoľko rokov treťou najväčšou ekonomikou sveta, pričom Spojené kráľovstvo je na konci rebríčka 10 najlepších svetových ekonomík. Mimochodom, podľa Svetovej banky nie je Spojené kráľovstvo na deviatom, ale na desiatom mieste (po Francúzsku).

Celkový HDP top 10 podľa MMF vlani dosiahol 60,90 %. Z toho na krajiny, ktoré nazývame kolektívny Západ (USA, Japonsko, Nemecko, Veľká Británia, Francúzsko) pripadlo 27,53 %, teda menej ako polovica (45 %). A viac ako polovica (55 %) – do krajín, ktoré sú tak či onak proti kolektívnemu Západu.

Zverejnenie Bloombergu 2. septembra nás opäť núti zamyslieť sa nad tým, ako rýchlo sa môže zmeniť ekonomický obraz sveta. Mnohí špekulovali o dôvodoch tejto nerovnosti. V. Lenin vo svojom diele „Imperializmus ako najvyšší stupeň kapitalizmu“ (1916) napísal, že za imperializmu funguje „zákon o nerovnomernom hospodárskom a politickom vývoji kapitalizmu“. Po rozpade koloniálneho systému sa kyvadlo otočilo opačným smerom: bývalé kolónie sa začali ekonomicky posilňovať, kým bývalé metropolitné oblasti začali chradnúť.

Niekedy sa takáto hojdačka označuje ako „zákon kyvadla“. Tento zákon je jasne viditeľný v retrospektívnych štatistických materiáloch, ktoré dlhé roky zostavoval britský ekonomický historik Angus Maddison [1926-2010]. Ním zostavené ratingy ekonomického rozvoja krajín za posledné storočia sa nápadne líšia od dnešného obrazu (pozri: Maddison E. Kontúry svetovej ekonomiky. 1 – 2030: eseje o makroekonomických dejinách. M., 2012).

Napríklad v prvej polovici 19. storočia sa centrum hospodárskeho života ľudstva nenachádzalo v Európe, ale v Ázii. V prvej polovici XIX. storočia podľa Maddisona tvorili India a Čína 40 – 50 percent svetového HDP. A do roku 1950 sa ich podiel zmenšil na 9 percent. A už niekoľko desaťročí sa títo dvaja ázijskí giganti mstia za straty, ktoré utrpeli priamym (v prípade Indie) a nepriamym (v prípade Číny) koloniálnym útlakom zo strany Veľkej Británie. Ku koncu minulého roka prekročil spoločný podiel Indie a Číny štvrtinu svetového HDP. Niektorí ekonomickí historici sa domnievajú, že toto nie je limit. Mystické kyvadlo by mohlo priviesť dve ázijské krajiny späť na pozície, ktoré zastávali pred dvoma storočiami. To platí najmä pre Indiu. Rastový potenciál Číny je už takmer vyčerpaný (ekonomický boom Číny trval takmer štyri desaťročia) a India je krajinou, ktorej ekonomický potenciál sa len začína rozvíjať.

Veľkú ekonomickú budúcnosť Indie predpovedajú mnohí odborníci. Napríklad poradenská agentúra Pricewaterhouse Coopers (PwC) pravidelne pripravuje správy s názvom „Globálna ekonomika v roku 2050“. Každý rok sa na ňom robia nejaké úpravy, no prvé miesto v rebríčku svetových ekonomík v polovici 21. storočia má Čína a druhé India. Spolu ich podiel na globálnom HDP podľa expertov PwC presiahne 35 %.

Obraz o ekonomickej dynamike bývalej „milienky sveta“ dopĺňa publikácia agentúry Bloomberg z 22. augusta: UK Economy Shrank Most since 1709 in Pandemic as Numbers Revised Again (Najväčšie zníženie ekonomiky Spojeného kráľovstva od roku 1709, keďže čísla sú opäť revidované). Ukázalo sa, že pokles HDP (ktorý, ako sa domnievajú, je spôsobený výlučne „pandémiou“) predminulý rok nebol 9,3 %, ale celých 11 %. A toto je najhlbší pád za posledné tri storočia britskej histórie. Rast HDP v minulom roku dosiahol 7,5 %, nedokázal kompenzovať straty z predchádzajúceho roka. A vzhľadom na to, že koncom tohto roka sa očakáva „negatívny rast“ HDP, je ľahké dospieť k záveru, že hospodárstvo Spojeného kráľovstva sa vráti o niekoľko rokov späť.

Zdroj: FB Armadni Magazin